

Remissvar
S2021/04102
Socialdepartementet
103 33 Stockholm

Stockholm 22 september 2021

Remissvar: Börja med bamen! En sammanhållen god och nära vård för barn och unga SOU 2021:34

Akademikerförbundet SSR getts möjlighet att yttra sig över rubricerat betänkande.

Sammanfattning av betänkandet

Utredningens uppdrag är att se över förutsättningarna för en mer sammanhållen vård för barn och unga för att få en mer likvärdig vård över hela landet. Vården är idag fragmentiserad, särskilt i primärvården med olika huvudmän och aktörer som ansvarar för vården under olika delar av ett barns liv. Utredningen konstaterar att elevhälsan utvecklats mer mot att hantera skolsvårigheter och stödja elever i att nå utbildningens mål men att elever även kan ha behov av hälsofrämjande och förebyggande insatser oavsett skolresultat. Ett av direktiven har varit att se över om elevhälsans medicinska delar skulle få regionerna som huvudman men utredningen konstaterar att det inte finns tillräckliga förutsättningar för en sådan förändring. De förslag som läggs fram i betänkandet är att hälsofrämjande arbete mot barn och unga ska skrivas in i hälso- och sjukvårdslagen och att ett nationellt hälsovårdsprogram för åldrarna 0 till 20 ska tas fram. Utredningen presenterar sex steg för hur stödet kan förbättras för barn och unga med psykisk ohälsa. Man konstaterar att samverkan mellan olika huvudmän och aktörer behöver förbättras samt att omställningen till en god och nära vård behöver stärkas med ett barnrättsperspektiv.

Akademikerförbundet SSR:s övergripande kommentarer

Akademikerförbundet SSR välkomnar utredningens förslag i sin helhet och vill särskilt kommentera några av dem. Förbundet delar bedömningen att samverkan och kunskapen om vad olika aktörer har för uppdrag behöver stärkas. Vi gör regelbundet undersökningar med olika medlemsgrupper och i dem har 70 % av skolkuratorerna de senaste fyra åren angett att deras samarbete med BUP försvåras av de långa väntetiderna där. Tidigare har personalomsättningen bland socialsekreterare försvårat samarbete med socialtjänsten för 60% av skolkuratorernas men i år har andelen sjunkit till 35%. Det anser Akademikerförbundet SSR som för högt men det är ändå en kraftig förbättring. Förbundet välkomnar de sex stegen för bättre stöd för barn och unga med psykisk ohälsa och att föräldrastöd ska vara en central del av det

Akademikerförbundet SSR
Box 128 00, 112 96 Stockholm
08-617 44 00
kansli@akademssr.se
www.akademssr.se

SSR Direkt
Frågor om anställning och arbetsliv
08-617 44 71
ssrdirekt@akademssr.se

Medlemsservice
Frågor om medlemskap och avgifter
08-617 44 70
medlem@akademssr.se

nationella hälsovårdsprogrammet och att barns delaktighet ska vara en central utgångspunkt.

Ett samlat huvudmannaskap

Akademikerförbundet SSR delar utredningens bedömning att elevhälsans medicinska delar inte bör flyttas till regionerna. Det riskerar att försvåra samarbetet mellan elevhälsans professioner, minska tillgången till skolsköterska och skolläkarna för elever och lärare och skapa nya samverkansproblem. Det är också något som företrädarna för skolläkare och skolsköterskor är emot. Förbundet håller dock inte med om att ungdomsmottagningar bedrivs bäst om kuratorerna är anställda av kommunen och resterande personal av regionen. Vi har många medlemmar som arbetar som kuratorer och hälso- och sjukvårdskuratorer på ungdomsmottagningar och som är anställda av regionen (till exempel Västra Götalandsregionen och Region Jämtland Härjedalen). De kan ändå arbeta främjande, uppsökande och förebyggande. Samtidigt omfattas de av samma journalföringsplikt som all annan hälso- och sjukvårdspersonal. Akademikerförbundet SSR har varit i kontakt med flera medlemmar som i samband med att de bytt huvudman till socialtjänsten oroas av hur ungdomar som de har samtal med kommer påverkas av att det inte förs journal. Det som ofta tas som exempel är brottsoffer som begär ut sin journal för att styrka sitt mående i rättsprocesser eller gentemot försäkringsbolag.

Förbundet delar också bedömningen att hälsouppföljningen av barn och unga ska ligga kvar inom ramen för elevhälsan. Vi ser en stor risk för att en förändring av hälsouppföljningen skulle leda till neddragningar inom elevhälsan, särskilt med tanke på att det ännu inte finns några beslutade tak om hur många elever de olika professionerna kan ansvara för. Det senaste året har vi sett exempel i flera kommuner på hur en minskad budgetram leder till neddragningar inom elevhälsan, i vårt fall av antalet skolkuratorer. Förbundet delar också bedömningen att elevhälsans resurser behöver stärkas och att det hälsofrämjande och förebyggande uppdraget behöver tydliggöras.

Kompetens i barn- och ungdomshälsovård

Akademikerförbundet SSR delar utredningens bedömning att den specialiserade vården men även primärvården behöver ta ett ökat ansvar för att personalen är kompetenta inom sitt kompetensområde men även att de har utbildning för och erfarenhet av att arbeta med barn. Ett exempel på detta är att Region Stockholms kravställer att en i teamet för utökade insatser för barn och ungas psykiska hälsa ska ha minst ett års dokumenterad erfarenhet av praktiskt arbete med barn och unga. Vår bedömning är att det är ett lågt satt krav men det är ett första steg. Förbundet delar bedömningen att det ska finnas tillgång till tvärprofessionella team för att göra breda bedömningar av barn och ungas behov av insatser.

Akademikerförbundet vill också lyfta psykoterapeuternas roll i behandling av barn och unga med psykisk ohälsa, som en del i tvärprofessionella team men även som handledare för andra yrkesgrupper som arbetar med barn och unga. Förbundet ser särskilt ett behov av att fler psykoterapeuter anställs inom primärvården och inom BUP. Det finns också behov av bredd i

behandlingsutbudet. Idag innebär psykoterapi i de flesta fall KBT men goda relationer med familj och andra nära är en viktig bestämningfaktor för hälsa, inte minst för barn och unga, och därför behöver även kompetensen inom relationell psykoterapi byggas ut. Psykoterapeutexamen fås efter 3 års studier på halvtid där man under hela utbildningen arbetar kliniskt med psykoterapier. Det är en utbildning på avancerad nivå och man måste uppfylla ett flertal krav för att bli antagen, bland annat en akademisk examen i människovårdande yrke, genomgången grundläggande psykoterapiutbildning och kliniskt arbete under handledning i minst två år. Många av de socionomer som läser vidare till psykoterapeut har lång erfarenhet av att arbeta med både barn och deras familjer. Psykoterapeutexamen är den enda examen som enligt examensbeskrivningen förbereder studenten för att utföra psykoterapi självständigt. Psykoterapi är en evidensbaserad vårdform som rekommenderas för flera av de vanligaste formerna av psykisk ohälsa som depression och ångestsyndrom. Trots det bedömer arbetsgivare ofta att det är just psykologer som mer kvalificerade för att arbeta med psykisk ohälsa inom primärvården och BUP eller så likställs de två professionerna. Förbundet oroas av att antalet legitimerade psykoterapeuter sjunker och att medelåldern höjs. För att åtgärda detta krävs att de lärosäten som har examensrätt för psykoterapeutexamen använder sig av den och startar nya utbildningar varje år. De senaste åren har vi sett hur till exempel Umeå universitet pausat intaget till sitt psykoterapeutprogram och nu är det Göteborgs universitet som på sin hemsida meddelar att inget intag kommer att ske förrän 2024.

Heike Erkers
Förbundsordförande

Josefine Johansson
Ombudsman